

Lukuiloa kaikille lukijoille

21.11.2023

Jenni Stolt

jenni.stolt@kvl.fi

Mitä on selkokieli?

Selkokielen määritelmä

Selkokieli on suomen kielen muoto, joka on mukautettu **sisällöltään, sanastoltaan ja rakenteiltaan** yleiskieltä luettavammaksi ja ymmärrettävämmäksi.

Se on suunnattu **ihmisille, joilla on vaikeuksia lukea** tai ymmärtää yleiskieltä.

Esimerkki selkokielestä

Alkuperäinen teksti

Ikääntymisen vaikutuksia voi hidastaa haastamalla aivoja erilaisilla kognitiota eli tiedon käsittelyä vaativilla tehtävillä.

Selkoteksti

Aivot pysyvät kunnossa, kun niitä käyttää.

(Heureka, Aivot narikasta! - näyttely)

Yli puoli miljoonaa tarvitsee selkokieltä

Selkokeskuksen tarvearvion mukaan selkokieltä tarvitsee Suomessa **650 000–750 000** henkilöä (11–14 % väestöstä).

Lisätietoa: [Selkokielen tarvearvio 2019](#) (pdf, selkokeskus.fi)

Mistä selkokielen tarve johtuu?

Selkokielestä hyötyvät ihmiset, joiden kielitaidon puutteet vaikeuttavat arjen tilanteista, opinnoista ja työelämästä selviytymistä sekä yhteiskunnan toimintaan osallistumista.

Selkokielen tarpeen taustalla voi olla esimerkiksi

- kehitysvamma
- lukivaikeus
- ikääntyminen
- muistisairaus
- se, että suomi tai ruotsi ei ole äidinkieli.

Katsaus selkokirjallisuuteen

Ote Satu Leiskon kirjasta *Avaruuden rajalla*

Taivaalla loistaa kirkas valo,
kun jokin alus nousee avaruuteen.
Avaruusaluksia lähtee monta joka päivä.
Näen ne,
koska asun lähellä laukaisupaikkaa.
Alukset lentävät hiljaa,
mutta niiden valo on hyvin kirkas.
Minulle tulee siitä aina mieleen tähdenlento.
Kun näkee sellaisen,
saa toivoa jotakin.
Valitettavasti oikeita tähdenlentoja
ei näe kovin usein.

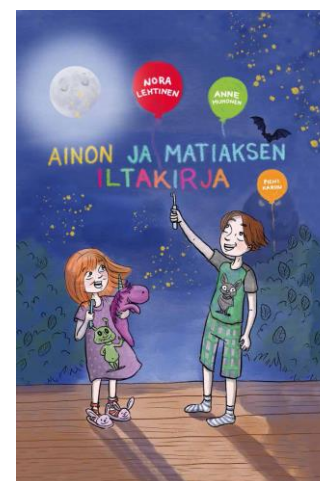
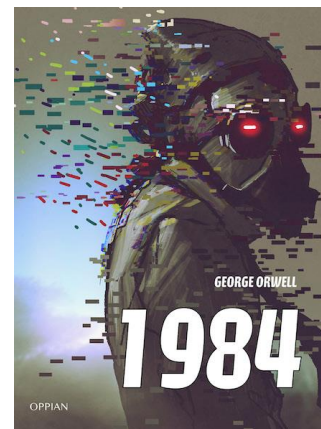

Satu Leisko: Avaruuden rajalla
Opike 2020

Selkokirjat

- Tunnistat selkokirjan selkotunnuksesta.
- Selkokielellä julkaistaan kauno- ja tietokirjallisuutta, mukautuksia ja suoraan selkokielelle kirjoitettuja kirjoja.
- Vuosittain ilmestyy noin 30 uutta selkokirjaa eri kustantajilta.
- OKM tukee vuosittain selkokirjojen kirjoittajia, kustantajia ja kuvittajia selkokirjallisuuden apurahoilla ja -avustuksilla.

Selkokirjallisuuden lukupiiri

Lukuiloa kaikille lukijoille -hanke

- Lukuiloa kaikille lukijoille on Selkokeskuksen hanke, jossa kehitettiin vuosina 2022–2023 selkokirjallisuuden lukupiirimalli.
- Hankkeen tarkoituksena on innostaa heikosti lukevia nuoria ja aikuisia lukemisen pariin ja lisätä selkokirjallisuuden tunnettuutta.
- Lukupiirimallia voidaan hyödyntää esimerkiksi kirjastoissa, kouluissa ja muussa lukutaitotyössä selkokieltä tarvitsevien ihmisten parissa.
- Lukupiirin vetämisen tueksi hankkeessa julkaistaan materiaalipaketti: ohjaajan opas ja podcast. Hankkeessa tuotetut materiaalit löytyvät maksutta [Selkokeskuksen verkkosivulta](#).

Selkokieli lukupiirissä

- Selkokieli on lukupiirissä läsnä kahdella eri tavalla: luettavassa tekstissä sekä ohjaajan ja lukupiiriläisten välisessä vuorovaikutuksessa.
- Lukupiirin ohjaajan kannattaa tutustua selkokielisen vuorovaikutuksen periaatteisiin, jotka koskevat esimerkiksi
  - puhekumppanin kuuntelemista ja kannustamista
  - keskustelun etenemisen tukemista
  - helppojen sanojen ja rakenteiden suosimista
  - ymmärrysvaikeuksien käsittelemistä
  - puheen täydentämistä erilaisin keinoin.

Lukuiloa selkokirjasta

- Lukupiirin ohjaajan on hyvä tutustua selkokirjallisuuteen ja esimerkiksi uusiin selkokirjoihin.
- Koska lukutaidon taso vaihtelee myös selkolukijoiden keskuudessa, on tärkeää, että ohjaaja osaa etsiä riittävän helppoa luettavaa.
- Ohjaajan oppaaseen on koottu luku- ja tehtävävinkkejä lukupiirin kahdelle eri tasolle.

Selkolukupiiriä suunnittelemaan

- Selkolukupiirin ryhmäkoon on oltava riittävän pieni, noin 2–8 henkilöä.
- Lukupiirin sisältö kannattaa mitoittaa siten, että yhden tapaamisen kesto on enimmillään kaksi tuntia.
- Selkolukupiiri on suositeltavaa toteuttaa rauhallisessa ympäristössä.
- Myös lukupiirin rakenne kannattaa hahmotella etukäteen. Lukupiiri voi edetä esimerkiksi seuraavasti: aloitus, (luettavan valinta yhdessä), lukeminen, keskustelu ja lopetus.

Ajankohtaista

Ajankohtaista selkokirjallisuudesta

- Kehitysvammaliiton, selkokielen neuvottelukunnan ja Selkokeskuksen selkokirjatyöryhmän kannanotto vähälevikkisen laatukirjallisuuden ostotuen lakkauttamista vastaan: [Selkokirjallisuudesta ei ole varaa leikata senttiäkään.](#)
- Kirjastoille suunnattu somekampanja *Vähälevikkistä, vaan ei vähäpätöistä* Selkokeskuksen [Instagramissa](#) ja [Facebookissa](#).
- Uusi selkokirjaesite julkaistaan alkuvuodesta 2024 [Selkokeskuksen verkkosivulla](#). Painettua esitettä voi tilata maksutta tällä [Webropol-lomakkeella](#).

Kiitos, kun olit kuulolla! 😊

Lisätietoa

- jenni.stolt@kvl.fi
- www.selkokeskus.fi